

ÜLKELERİ SÖMÜRÜ PAZARI HALİNE GETİREN ULUSLARARASI ANLAŞMALAR

Türkiye üzerinde ziraat başta olmak üzere oynanan oyunlara, yanlış politikalara tek taraflı bakarak anlamak mümkün değildir. Sömürü çarkı çok boyutludur.

Tarih boyunca bugüne kadar ne ticari anlaşma yapmışsak hep kazık yedik. Buna rağmen bu anlaşmalar bize büyük başarı olarak sunulmuştur. Fatih'in İstanbul'u fethettikten sonra Venediklilerle yaptığı ticaret anlaşmasından tutun, Kanuni Sultan Süleyman'ın Kapitülasyonlar'ından ve bunları 1740 yılında daimi hale getirmeden tutun, her şeyin üzerine tuz biber eken 1838 Osmanlı- İngiliz Ticaret Anlaşması'ndan bugüne kadar yapılan aklınıza gelen her türlü uluslararası ticari anlaşma Türkiye'nin bağımsızlığının, ticari konumunun biraz daha ipotek altına alınmasına yaramıştır.

Dost diye stratejik ortak diye beraber savaşa girdiklerimiz bile bizi sömürmek için her yolu denemişler hala denemektedirler. 1800'lerin ortasında Osmanlı-Rus savaşında Osmanlı ile müttefik olan İngilizlerin savaşın kaybedilmesi sonrasında, daha önce yaptığı yatırımları savaş tazminatı olarak Osmanlı'dan geri istemesi, Hazine'de para olmayınca da, **'ormanlarınız var'** diye hedef göstermesi neticesinde kesilen tomrukların sayımı için bir genel müdürlük oluşturulmuş ve bugünkü Orman Bakanlığının ilk çekirdeğini de, bu genel müdürlük oluşturmuştur.

Ülkeyi yönetenler uzun yıllardır uluslararası anlaşmaları ne sonuçlar getireceğini bilmeden imzaladılar. 9 Ekim 1873 tarihli London Times şunları yazıyordu:

'Şu an Türkiye'ye yapılabilecek tek hizmet, gelir ve gider düzeninin, gerçek kuralları iyi bilen, Sultan'ın bile müdahalesine izin vermeyecek şekilde düzenlenmiş, engelleme ve sınırlamalarla korunan, prensip sahibi devlet adamlarının ellerine bırakılması.' Ülkenin milli menfaatlerini koruyan hesap kitap bilen devlet adamları dış güçlerin baskısıyla iktidarda fazla kalamadılar. Böylece ülke her alanda rahatlıkla sömürüye açıldı.

Bizim bu sömürü düzeninden ya hiç haberimiz olmamış ya çok geç olduğu için iş işten geçmişti. 1923 yılından itibaren bu sömürü çarkından çıkma başarısını gösteren Türkiye Cumhuriyeti hiç haberi olmadan sanki kendine büyük yardım yapıyor zannettiği bir sömürü çarkının içine **5 Haziran 1947'de "Marshall Planı" çerçevesinde yeniden girmişti. Marshall Planı çerçevesinde atılan ilk adımların üzerinden henüz bir ay geçmişken 12 Temmuz 1947'de ilk Türk-ABD Anlaşması' imzalanmıştır.**

Bu anlaşmayla başlayan emperyalizme teslimiyet zinciri sonrasında bizim doğru dürüst bile okumadan güle oynaya imzaladığımız gizli-açık yüzlerce anlaşma ile devam etmiştir.

1950'li yıllarda Adnan Menderes'in Başbakan olduğu dönemde ABD ile bir traktör alım anlaşması yapılır. 30 traktör gelir. Traktörler pamuk tarımında kullanılmak için, Başbakan Menderes'in emriyle Adana'ya yollanmak istenir. Bu sözleşmeye aykırıdır. ABD Büyük Elçisi, Dışişleri Bakanı'nı uyarır: Traktörler pamuk tarımında kullanılmayacaktır.' Sözleşme okunmadan imzalanmış olmalı ki, incelendiğinde, traktörlerin pamuk tarımında kullanılamayacağı anlaşılır. Adnan Menderes küplere biner. Dışişleri Bakanı FLütfü Karaosmanoğlu istifa eder...'

1950'lerden sonra halka kalkınma ve kurtulma projeleri olarak bazı kolaycı fikirler empoze edilmeye başlandı. Biz milli kalkınma politikaları geliştirme yerine, toplumca birilerinin bizi kurtarmasını bekler olduk. Yabancı sermaye gelişi, yabancıların yaptıkları uluslararası anlaşmalara imza atmak, uluslararası topluluklara hiç soruşturmadan üye olmak, şimdiki adı Avrupa Birliği olan topluluğa girip kendimizi kurtarmak gibi düşünceler ülkenin kurtuluşu olarak görülmeye başlandı. Hala da bu görüş üzerinde politikalarımızı yönlendirdiğimizden, yabancıların önümüze koyduğu uluslararası anlaşmalara gözümüzü kapayıp imza atıyoruz. Onların yönlendirmeleriyle politikalarımızı belirliyoruz. Bu kolaycılığı benimseyen hükümetlerde her iktidara gelişlerinde ülkenin borçlarını katlıyor, ülkeyi dışarı daha bağımlı yapıyor.

Yalnız uluslararası anlaşmalarla değil yabancı sermayeyi çekmek için yaptığımız yasalarda bile tedbirli olmadık. **Demokrat Parti'nin ilk yılında 1 Ağustos 1951'de 'Yabancı Sermaye Yatırımlarını Teşvik Kanunu' ile sanayi, enerji, maden, bayındırlık, ulaştırma ve turizm alanlarında yabancı yatırımcıları ülkeye davet edilmişlerdir.** Bu kanunla ülkeye gelmesi beklenen yabancı yatırımcıya kar transferi için %10 gibi bir pay verilirken gerektiğinde anaparayı da dışarı çıkarma hakkı tanınmıştır. Bu yasal düzenleme de istenen verimi sağlamaması üzerine ülkeyi daha korumasız hale getiren 18 Ocak 1954'te 1951'de çıkarılan kanunu yürürlükten kaldıran ve daha liberal hükümler getiren **"Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu"** kabul edildi.

Bu ve buna benzer kanunlarla yabancı sermaye girişini değil ithalatı ve dış borcu patlattık. 1946'ya kadar dış ticarete istikrarlı biçimde fazla veren Türk ekonomisi 1955 ve sonrasında dış ticarete 500 milyon dolardan fazla açık verdi. Demokratlar iktidara geldiklerinde T.C. Hükümetleri'nin Merkez Bankasına olan borcu 196

milyon liradır. 10 yıllık DP iktidarının daha yarısında, 1955'e gelindiğinde bu 960 milyon liraya ulaşmıştır. Kombine dış borçlar ise 1958'de 1,2 milyar dolara ulaşmıştı.

Bizim üzerimizde hâkimiyet kurmuş olan küresel güçler bir de Anayasa'nın 90. maddesine uluslararası anlaşmaların TBMM'de onaylanması zorunluluğu yoktur maddesi getirterek bu tip anlaşmalardan halkın haberi olmamasını sağlamışlar perde arkasından uluslararası anlaşmalarla ülkenin kolayca sömürülmesinin ve soyulmasının da önünü açmışlardır. Anayasa değişimi üzerinde bu kadar hararetle tartışmaların olduğu, halk oylamasına gidildiği bir dönemde ülke egemenliğine kelepçe vuran Anayasa'da ki 90. maddenin kaldırılması konusunda hala bir tartışma açılmış olmaması toplumsal bir aymazlık örneğidir.

Dünyayı tümüyle denetimi altına almayı, sömürünün istikrarını sağlamayı amaçlayan emperyalizm, bu politikaya uygun olarak bir yandan mevcut siyasi, askeri, kültürel, ekonomik örgütlenmelerini yeniden organize ederken, diğer yandan da pek çok yeni örgütlenme ve anlaşmaları gündeme getirdi. Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Ticaret Örgütü, NAFTA, sonradan Dünya Ticaret Örgütüne dönüşecek olan Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT), İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Sonradan adı Avrupa Birliği olan, Avrupa Topluluğu (AT) bunlardan belli başlı bazılarıydı.

Emperyalizm, 1990'lı yıllardan itibaren dünya halklarını sömürme, teslim alma politikalarına karargah işlevi yapan örgütlenmelerine yenilerini ekledi. Bunlardan biri TRIPS (Ticarette Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları) ve MIGA (Çok Taraflı Yatırımları Garantileme Ajansı), diğeri de MAI (Çok Taraflı Yatırımlar Antlaşması)'dır, Altyapı çalışmalarına 1995 yılında hız verilen MAI (Multilateral Agreement on Investment) tasarısı sessiz sedasız geliştirilerek bu günlere getirildi. Uzunca bir dönem görüşmeleri gizli yürütülen bu anlaşma, taslak halindeyken dışarı sızdırıldı ve 1997 yılında kamuoyunun gündemine girdi. Fransa'nın MAI müzakerelerinden çekildiğini açıklaması sonucu, kararlarını oybirliğiyle almak zorunda olan OECD, 3 Aralık 1998 tarihli toplantısında, MAI görüşmelerinden vazgeçme kararını aldı. Daha sonra MAI, Dünya Ticaret Örgütü eline bırakıldı. Burada sessizce olgunlaştırılıyor. WTO eski Başkanı Renato Ruggerio'nun itiraf niteliğinde şu sözleri her şeyi açıklıyor:

'Artık ayırık ulusal ekonomiler arasındaki etkileşimin kurallarını koymuyoruz, tek bir küresel ekonominin anayasasını yazıyoruz.'

MAI anlaşması öyle bağlayıcı ve ülkelerin egemenliğini yok eden maddeler içeriyordu ki, emperyalizm, yeni-sömürgelerindeki işbirlikçi iktidarların hazırlamış olduğu, ülkeyi sömürüye açılmasını kolaylaştıran Anayasaları bile geride bırakıyordu. MAI, emperyalist sermayeye tanıdığı haklar ile yeni-sömürge ülkelerinin meclislerinin ve hükümetlerinin faaliyetlerini de gereksiz hale getirmeyi amaçlıyordu. MAI uluslararası sermayenin haklarını koruyan uluslararası bir anayasadır. Bunun anlamı; her ulus, imza koyması koşulu ile bu anayasaya uymak mecburiyetindedir. Yani, bütün yasalar bu anayasa ile uyum içinde olmak zorundadır.

Üçüncü önemli ilke, politik güvenlik ayağıdır. Burada MAI anlaşmasını imzalayan her ülke kendi hukuk sisteminde, uluslararası sermayenin çıkarlarıyla çatışan tüm hükümleri ortadan kaldırarak, tam liberal bir ortam oluşturacaktır. MAI'nin global sömürü çarkının en büyük manifestosu ve anayasası olduğu anlaşılınca bu anlaşma rafa kaldırılmış fakat unutulmamıştır. Şimdi MAI'nin kuralları parça parça hiç çaktırılmadan başka uluslararası anlaşmalar içine dağıtılmış böylece değişik adlarda sözde tedavi edici haplar haline getirilerek gelişmekte olan ülkelere yutturulmaktadır.

OECD'ye üye ülkeler içinde öncelikle uygulanması tasarlanan MAI anlaşması Fransa'nın ve Kanada'nın muhalefeti yüzünden deşifre olunca bunu uygulama taktiği değiştirilmek zorunda kalındı. Başka organizasyonlar ve anlaşmalar altında kenardan köşeden bu anlaşmayı gerçekleştirme taktiğine döndüler. Tek bir ticaret-yatırım hukukunun benimsenmesi; MIGA gibi kuruluşlarla sermayenin kendini uluslararası ölçekte garantiye almasına çalışıyorlar.

Çalışmaları; MIGA (Çok Taraflı Yatırımları Garantileme Ajansı), yabancı yatırımcıların karşılaşacakları ticari olmayan risklerin karşılanması amacıyla 1988 yılında Dünya Bankasının bir alt örgütü olarak oluşturulan bir tür **"Sigorta Şirketi"** dir. Katılımcıları arasında Dünya Bankasına üye olan Türkiye'de bulunmaktadır.

İkinci olarak da ülkelerin iç-hukuk hükümlerine göre değil, MAI'nin bir parçası olan uluslararası hakemlik kuruluna (Uluslararası Tahkim'e) göre hareket etmesi tavsiye edilmektedir. Yabancı ülkelere giden yabancı sermaye de bu ülkelerde bir nevi dokunulmazlık ve garanti arar. Türkiye 1988 yılında Türkiye'de yatırım yapacak yabancılarla uzlaşmazlık halinde kendi mahkemelerine değil uluslararası bir heyetin hakemliğine gidilmesini kabul etti. Buna Uluslararası Tahkim deniliyor. Tahkim kurulu: Gerek şu anda yapılan anlaşmalarda, gerekse imzalanmasının ardından MAI'de, anlaşmaya taraf olanlar arasında çıkacak sorunları çözmek için, Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Kurulu (ISGID) tarafından önerilen kişilerden oluşan üç kişilik bir kurul. Kurul üyeleri Dünya Bankası Yatırım ve Ticaret Uzmanları listesinden seçiliyorlar.

Uluslararası Tahkim, milli devletleri yok edip şirket devletleri yaratma oyunun bir parçası olup, hala global oyunlar konusunda uyanmamış halkların bir nevi geleceklelerini ipotek altına alma oyunudur. Küresel sermaye gelişmekte olan ülkelere baskı yaparak bu tip yasaları Anayasalarında ek maddeler koydurarak sağlama alırlar. Bu yargıda bağımsızlığı bile ortadan kaldırır. Türkiye'de 13.08.1999 tarihli ve 4446 sayılı Kanunla, Anayasanın

125. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle: '**Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir**' hükümleri getirilmiştir.

Uluslararası Tahkim Yasası, küreselleşen dünyada ülkelerin karşılıklı olarak birbirlerinde yatırım yapmalarının olağan hale gelmesi nedeniyle, yatırımların güvence altına alınması için iki ya da çok taraflı uluslararası sözleşmelerde uyuşmazlıkların çözüm yolu olarak öngörülmekte ve seçimlik bir yargı yolu olarak etkinliğini giderek artırmaktadır. 05.07.2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak çerçevesi daha net ve detaylı belirlenen '**Uluslararası Tahkim Yasası**' ve bu tahkime ilişkin birçok milletlerarası antlaşma Anayasanın 90. maddesi gereğince iç hukukumuzun bir parçası olmuştur. Anayasanın 90. maddesine göre: 'Milletlerarası bir antlaşmaya dayanan uygulama ve antlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanarak yapılan ekonomik, ticari, teknik veya idari antlaşmaların TBMM'ce uygun bulunma zorunluluğu yoktur. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulmaz. (Ek cümle: 07.05.2004-5170/7) '

Görüldüğü gibi yabancı ülkelerle yapılan uluslararası ticari ve ekonomik anlaşmaların her ne kadar ülkeyi bağlayıcı maddeler taşıyor olsa bile, bu antlaşmaların TBMM onayından geçmesinin kamuoyu tarafından bilinmesine gerek görülmemiş, bu durum Anayasaya bir madde olarak konulmuştur. TBMM'nin, onaylamadığı bir uluslararası antlaşma veya bir anlaşmazlık ülkenin menfaatlerine ters düştüğü çok açık olarak ortaya çıkması halinde bu sorunun çözülmesi yine küresel sermayenin hâkim olduğu, ülkede bulunan tekli kurumlar tarafından çözüleceği kabul edilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin işte bu uygulamalarla egemenlik hakları ve bağımsızlıkları ellerinden alınmakta, gelişmekte olan ülkelerdeki birçok kimse de buna seyirci kalmaktadır.

Mesela bir ülkenin gıda konusunda bağımsızlığını belirleyen en temel öğelerden biri de kendi tohumunu kendi yetiştirmesidir. Bu şans maalesef gelişmekte olan ülkelerin elinden alındı. Önce tohumlar ıslah edilme, verimi artırma bahaneleriyle hibrit yani kısır hale getirilip patendendi. Aslında dünya ziraati üzerine oynanan en tehlikeli oyun buydu. Ticari tohumların tekelleştirilmesi amacıyla endüstriyel patente '**Bitki Çeşidi Koruma**' (plant variety protection/PVP) ismi verildi. Bu aslında bitki çeşidini koruma değil hibrit tohum üretilip doğayı tekellerine almaya çalışan firmaları korumaydı. Dünya Ticaret Örgütü bu patent haklarının korunmasında önemli rol oynadı. Bu koruma ve patent işi tohumdan daha da genişleyerek bitkilere kadar uzanmaya başladı. Buna da '**Yeni Bitki Çeşitlerini Koruma Uluslararası Birliği (UPOV/ International Union for the Protection of new varieties of plants)**' adında bir kılıf bulundu. Görünüşte amaç bitkileri ıslah edip patentleyenlerin fikri mülkiyet haklarını kabul ederek yeni bitki çeşitlerinin gelişimini teşvik etmektir.

Şimdi Dünya Ticaret Örgütü baskısıyla ülkeler UPOV sistemine dâhil edilmeye çalışılıyor. Türkiye 18 Kasım 2007 tarihinde bu uygulamanın 65. üyesi oldu. Bundan sonra çok uluslu şirketler Türkiye'de üretimi yapılan bitki çeşitleri üzerinde mülkiyet haklarını ileri sürerek bu bitkileri kendi adlarına tescil edebileceklerdir. UPOV tabiatı koruma adına kurulmuş masum bir organizasyon görünümünde çok uluslu biyoteknoloji firmalarının çıkarlarını koruyan bir kuruluştur. Bir diğer tehlike de tohum tekeli ve kontrolünü ele geçiren bir avuç küresel gücün uyguladığı politikalar.

Tarım artık şirketleştiriliyor. Çiftçilik mesleği gereksiz görülüyor.

Tohum pakete, gübre çuvala, ilaç kutuya hapsediliyor.

Tarımın gelişimi arazide değil, laboratuvarlardaki genlere yapılan müdahalelerle belirleniyor.

Tarımsal üretim, artık çiftçiler ile değil, profesyonel kadrolar tarafından sevk ve idare ediliyor.

GDO'lu tohumlar, toprakta ilk başta yüksek verim artışlarına neden olurken kısa sürede toprağın çoraklaşmasına yol açıyor, biyolojik çeşitliliği ve ekosistem yaşamını olumsuz etkiliyor.

Tohum üzerindeki patent hakları ile sermaye, tarımı tamamen kendi denetimine alarak yoksul ülkeler ve küçük üreticiler, uluslararası tarım tekellerinin insafına terk ediliyor Geleneksel kültür ve ziraat bilgisi hiçleştiriliyor.

Dünya Ticaret Örgütü çatısı altında yapılan Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları-TRIPS (trade-related aspects of intellectual property rights) gibi birçok uluslararası anlaşmalar ile yerel halkların geleneksel tarım ve tıp bilgisi tarım ve ilaç tekelleri tarafından gasp ediliyor.

Biyoçeşitlilik yok edilerek gen kaynakları şirketlerin AR-GE'lerinde toplanıyor. Bilgi şirketlerin tekeline geçiyor. Enerji elde etmek için biyolojik yakıtlara yönelinmesi, gıda güvenliğine açık bir saldırıya dönüşüyor, küçük çiftçi iflas ediyor. Bu oluşum yalnız kar paylarını arttırma değil aynı zamanda dünya gıda zinciri tekeli hibrit ve patentli tohumlarla, GDO'lu ürünlerle ele geçirerek dünyayı ele geçirme projesidir. (sh:65-71)

Kaynak:

TOKALAK İsmail Küreselleşme Kısacasında Türk Tarımı [Kitap]. - İstanbul : Gülerboy, 2010.